

Celibatet ur andligt-teologiskt perspektiv

Är celibatet knutet till vigningens sakrament?
Sambandet mellan celibat och prästvigning förstås ur ett andligt-teologiskt perspektiv i Kristus: brudgummen som ger sitt liv för kyrkan.

2010-08-20

Vi återger grunddragen av ett referat, som framfördes av professor Laurent Touze från Det heliga Korset påvliga universitet i Rom vid en kongress om celibatet, som ägde rum

den 4 och 5 mars 2010 vid teologiska fakulteten.

Å ena sidan understryker Heliga Stolen alltid, att celibat inte är förhandlingsbart. Så säger till exempel Benedikt XV den 16 december 1920 i ett tal till Hemliga Konsistoriet:” Vi bekräftar härmed högtidligt och formellt (...), att denna Apostoliska Stol aldrig kommer att vara redo att upphäva den heliga och utomordentligt nyttiga lagen om det kyrkliga celibatet, inte heller försvaga eller delvis mildra den.” Å andra sidan tillåter Den Heliga Stolen ständigt undantag från denna regel, såsom i några katolska kyrkor med orientaliska riter, men också i latinska kyrkan, med början av Pius XI:s beslut fram till Apostoliska Konstitutionen ”Anglicanorum coetibus” av Benedikt XVI för anglikaner, som vill delta i den sakramentala gemenskapen med katolska kyrkan. Är detta inte

inkonsekvent? Här rör det sig om att bakom de vardagliga händelserna se det djupare sambandet mellan prästerskap och celibat. Det uppstår där en dubbel aspekt: den eukaristiska och den s.k. äktenskapliga.

Celibatet är eukaristiskt och äktenskapligt.

Den katolske prästens huvuduppgift består i att celebrera den Heliga Mässan. I mässan – för varje troende ”källan till och höjdpunkten av evangeliseringen” (*Presbyterorum ordinis*, nr. 5) – är prästen invärtes och till det yttre förenad med honom han personifierar, alltså med Kristus, d.v.s. han blir som denne samtidigt präst och offer och närmare bestämt som offentlig person. Och just där skönjer kyrkan i prästen de båda existenserna, som egentligen är karakteristiska för Kristus. Kristus of-

frar sig på korset för sin brud,
kyrkan

Prästen är först och främst tjänare till brudgummen Kristus, som överlämnar sig på korset, på altaret, i sin förmälning med kyrkan. Men sedan kallas prästen själv genom sin särskilda identifikation med Frälsaren till att medverka i detta offer. Detta sker bland annat genom celibatet. De påvliga dokumenten *Sacerdotalis coelibatus* (1967) och *Pastores dabo vobis* (1992) sammanfattar dessa tankar. Benedikt XVI framhåller i *Sacramentum caritatis* (2007) det eukaristiska sammanhanget.

Föreställningen om Guds äktenskapliga kärlek till hans folk finns redan vida omnämnd i Gamla Testamentet. Förbundet som Gud om och om igen sluter med sitt folk är inte någon juridisk överenskommelse utan det

äktenskapliga förbundet grundat på en gränslös kärlek som kräver en villkorslös trohet. Gud själv håller denna trohet, men hans ”brud” sviker ständigt. Hur gripande är inte de helt mänskligt uttryckta klagomål av den bedragne, som ständigt ”lider” av brudens, det utvalda folkets, trolöshet, men som inte låter sig tvingas avstå från sin kärlek utan ständigt förnyar förbundet!

När Guds son blir människa, tillägnar han sig denna gränslösa kärlek, ja, han driver den till sin spets, till trots av alla väntande besvikelser. I korsoffret, som förevigas i eukaristin, förvandlas denna kärlek till en fullkomlig hängivenhet, ja till Guds självuppgivelse. En fransk samtida teolog Marc-Francois Lacan, formulerar det så: ”I korsets mysterium, Guds dårskap, avslöjas Herrens kärlek till hans trolösa brud. Han, Kristus, är brudgummen, och

det den korsfäste Kristus.” Såsom de gamla förbundens slutes detta Nya Förbund i blod, men inte mer i blodet från ”bockar och tjurar”, utan i det dyrbara blodet från den människa som själv är Gud. Här förenas de båda aspekterna till en oskiljaktig enhet: äktenskapets och eukaristins. Även de andra sakramenten uppstår i denna offerkärlek och deltar i den.

Prästens roll.

I teologins historia kan man lätt känna igen en tydlig utveckling från de tidiga kyrkofäderna med sina mera moraliska begrepp bort mot till sen patristik och medeltidens syn på sakramenten.

Ett ”moraliskt” betraktelsesätt finns där subjektets frihet åstadkommer en äktenskaplig förening. Där syns kärlekens djupare dimensioner när man betraktar den Korsfäste, som man vill efterlikna. Med begreppet ”sakramental” förenas dock inte

någon yttre efterbildning. Snarare uttrycks därmed att brudgummen Kristi liv förverkligas som en helhet hos den enskilde kristne och i kyrkan, nämligen genom sakramenten. Prästen är den som genom sitt av Gud skänkta kall och därmed genom att utdela sakramenten gör denna identifikation med Kristus till innehållet i sitt eget liv. Under loppet av sin historia når kyrkan fram från den "moraliska" till den "sakramentala" synen, men i grunden hör de båda samman.

En framstående teolog på 1900-talet, Hans Urs von Balthasar, försöker att härleda prästens spiritualitet från en spiritualitet i ordenslivet. För honom är de så kallade evangeliska råden, det vill säga kyskhets, fattigdom och lydnad, förutsättningen för prästerlig helighet, ja, han ser helighet, celibat och evangeliska råd som en helhet. Därvid tycks han emellertid anvisa

lydnaden en alltför betydande plats och kommer vid jämförelse mellan det allmänna prästadömet och ämbetsprästadömet till slutsatsen, att det förra borde underställas det senare i lydnaden.

Helt annorlunda är synen hos den helige Thomas av Aquino. Han utgår från ett faktum, att kvinnor inte kan motta prästvigningens sakrament. Vid detta tillfälle kan en och annan invända, att detta inte är utgångspunkten utan slutledningen. Men låt oss lämna diskussionen om kvinnopräster och låt oss försöka följa argumentet. Thomas av Aquino säger, att prästvigning av kvinnor är omöjlig och kommer av att prästen sakramentalt representerar Kristus, särskilt vid firandet av eukaristin, där han intar frälsarens plats. Det visar sig i att han uttalar förvandlingsorden i jagform. Den helige Josemaría Escrivá går så långt att han säger: Prästen representerar

inte bara Kristus i mässan – han är Kristus. Och Kristus är man och han är celibatär.

Att låta Kristus bli synlig.

Låt oss betrakta tanken ur en annan synvinkel: Prästen är ett tecken, vars övernaturliga verksamhet härstammar från prästvigningen. Samtidigt måste han vara ett tecken, som de troende lätt kan känna igen.

Sakramenten är sådana tecken genom ”naturligt läsbara symboler”. För vad är prästvigningen ett tecken? – Här använder troskongregationen uttrycket *nuptialitas* – andligt äktenskap (jfr *Inter insigniores* från den 15.10.1967). Prästvigningen betyder den av Gud erbjudna frälsningen inom ramen för en äktenskaplig frälsningsekonomi, vars hela logik framgår av Herrens överlämnande på korset, som i sin tur representeras i firandet av eukaristin. Om Kristus visar sig vara

brudgum till dem som visar sig som brud är det mer än lämpligt, att hans representant är ett verkligt tecken på att Kristus är brudgum, alltså måste det vara en man, som inte är bunden till en annan ”brud” – alldeles speciellt i det framträdande äktenskapliga tecknet, som mässan är på grund av påskens mysterium.

Andra Vatikankonsiliet säger att prästen, när han blir ett med Kristus, kännetecknas genom *consecratio* och därmed *nuptialitas* liksom *missio* (sändning) – med hänsyn till själavården –. Om detta skriver Alvaro del Portillo: ”Denna enhet (av de båda elementen) och deras ömsesidiga beroende var den ledande tanken för författandet av dekretet ”*Presbyterorum Ordinis*”(jfr Del Portillo, Skrifter om prästadömet)”. Portillo intygar detta av egen erfarenhet, ty den senare biskopen och prelaten i Opus Dei var under konciliet sekreterare i

kommissionen för redaktionen av denna konciliertext om prästerna.

Den rådande teologin ser i den vigda prästen inte endast en *repraesentatio Christi* med avseende på själva prästens person utan erkänner den i honom också som offentlig person. Hans agerande *in persona Christi* har inte givits honom endast för hans egen persons skull, utan också och framförallt med hänsyn till kyrkan: Han måste göra Kristus synlig inför människornas ögon.

pdf | Dokument automatiskt skapad
från [https://dev.opusdei.org/sv-se/
article/celibatet-ur-andligt-teologiskt-
perspektiv/](https://dev.opusdei.org/sv-se/article/celibatet-ur-andligt-teologiskt-perspektiv/) (2025-08-08)